УДК 657.471:331.2

Організаційно-методичні аспекти обліку витрат на оплату праці підприємства

Сапожкова Олена,
здобувачка вищої освіти спеціальності D1 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація: *у тезах розглянуто організаційно-методичні аспекти обліку витрат на оплату праці підприємства. Визначено економічну сутність заробітної плати та структуру фонду оплати праці. Проаналізовано особливості документального оформлення, аналітичного обліку й внутрішнього контролю розрахунків із працівниками з урахуванням вимог трудового, податкового та бухгалтерського законодавства. Обґрунтовано необхідність узгодженого застосування нормативних положень і впровадження автоматизації облікових процесів.*
Ключові слова: *оплата праці, фонд оплати праці, організація обліку, розрахунки з працівниками, автоматизація обліку.*

Облік витрат на оплату праці є однією з найбільш складних і водночас соціально значущих ділянок бухгалтерського обліку підприємства, що зумовлено багаторівневим нормативно-правовим регулюванням та вагомим впливом на фінансові результати діяльності, податкові зобов'язання й соціальні гарантії працівників.

Організація обліку витрат на оплату праці є ключовим елементом системи соціально-трудових відносин між працівниками, роботодавцем і державою, оскільки саме заробітна плата виступає основним інструментом мотивації праці, відтворення робочої сили та забезпечення належного рівня життя населення. Ефективна діяльність підприємства безпосередньо залежить від наявності висококваліфікованих кадрів, а рівень оплати праці та система додаткових виплат є визначальними чинниками їх залучення й утримання.

Заробітна плата як економічна категорія має багатогранний характер: для роботодавця вона є елементом витрат і складовою собівартості продукції, для працівника – основним джерелом доходу, для держави – важливим макроекономічним показником і об'єктом фіскального регулювання. Саме тому облік витрат на оплату праці слід розглядати як підсистему загальної системи обліку й контролю підприємства.

До фонду оплати праці включаються всі нарахування працівникам у грошовій та натуральній формах за відпрацьований і невідпрацьований час або за виконану роботу незалежно від джерел фінансування. Його структура охоплює основну та додаткову заробітну плату, а також інші заохочувальні й

компенсаційні виплати, що забезпечує повне відображення витрат підприємства на персонал [1].

Організація обліку витрат на оплату праці передбачає низку взаємопов'язаних етапів: ведення обліку особового складу працівників; документальне оформлення використання робочого часу; вибір системи табельного обліку; формування первинних документів щодо нарахування заробітної плати; розроблення внутрішнього положення про оплату праці. Важливим є забезпечення раціонального документообігу, деталізації аналітичного обліку (зокрема за рахунком 66 «Розрахунки за виплатами працівникам») та належного внутрішнього контролю [2].

В умовах цифровізації економіки особливої актуальності набуває впровадження автоматизованих систем обліку, які забезпечують оперативність і точність розрахунків, зменшують ризик помилок та сприяють формуванню достовірної фінансової звітності.

Нормативне регулювання обліку витрат на оплату праці здійснюється відповідно до положень Кодексу законів про працю України [3], Закону України «Про оплату праці» [4], Податкового кодексу України [5] та НП(С)БО 26 «Виплати працівникам» [6]. Водночас зазначені нормативні акти по-різному трактують склад і порядок визнання виплат працівникам. Трудове законодавство визначає економічну сутність і структуру заробітної плати, податкове – порядок її оподаткування та включення до витрат підприємства, а бухгалтерське — методологію відображення у фінансовій звітності відповідно до принципу нарахування.

Порівняльний аналіз вимог різних галузей законодавства свідчить про необхідність їх узгодженого застосування у практиці обліку. Особливістю обліку витрат на оплату праці є поєднання функцій обліку, контролю та аналітичного забезпечення управління. Значна увага приділяється оцінці ефективності використання трудових ресурсів, продуктивності праці та раціональності використання фонду оплати праці.

Таким чином, організаційно-методичні аспекти обліку витрат на оплату праці полягають у забезпеченні належного документального оформлення господарських операцій, своєчасного нарахування та відображення виплат працівникам, узгодженні вимог трудового, податкового й бухгалтерського законодавства та впровадженні ефективних механізмів внутрішнього контролю. Раціональна організація цього процесу сприяє підвищенню достовірності фінансової інформації, мінімізації ризиків порушення законодавства та ефективному управлінню витратами підприємства.

Список використаних джерел:

5. Кузьмінська К. І., Іванова В. С. Особливості організації обліку розрахунків з працівниками на підприємстві. *Підприємництво і торгівля*. 2019. № 25. С. 33-37. DOI: https://doi.org/10.36477/2522-1256-2019-25-04.

6. Каткова Н.В., Маслова К.В. Особливості обліку оплати праці в сучасних умовах та шляхи його вдосконалення. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 8. С. 762-767.

7. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII; станом 01 січ. 2026 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text.

8. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 р. №108/95-ВР ; станом на 24 серп. 2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text.

9. Податковий Кодекс України : Кодекс України від 2 грудня 2010 р. №2755-VI ; станом на 05 жовт. 2025 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html.

10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» : наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601 ; станом на 01 січ. 2026 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text.

Abstract: *The theses examine the organizational and methodological aspects of accounting for labor costs at an enterprise. The economic essence of wages and the structure of the payroll fund are defined. The study analyzes documentation procedures, analytical accounting, and internal control of employee settlements in accordance with labor, tax, and accounting regulations. The need to harmonize regulatory requirements and implement accounting automation is substantiated.*

Keywords: *labor remuneration, payroll fund, organization of accounting, settlements with employees, accounting automation.*

Науковий керівник:
Сирцева С.В.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет